

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA nr 293/21/COL**z dnia 16 grudnia 2021 r.****zmieniająca przepisy proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa przez wprowadzenie zmienionych wytycznych dotyczących krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych [2022/1048]**

URZĄD NADZORU EFTA („Urząd”),

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61–63 oraz protokół 26 do tego porozumienia,

uwzględniając Porozumienie między państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 24 oraz art. 5 ust. 2 lit. b),

a także mając na uwadze, co następuje:

Zgodnie z art. 24 porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wprowadza w życie postanowienia Porozumienia EOG dotyczące pomocy państwa.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wydaje zawiadomienia oraz wskazówki w kwestiach objętych Porozumieniem EOG, jeśli porozumienie to lub porozumienie o nadzorze i Trybunale wyraźnie tak stanowi lub jeśli Urząd uznaje to za konieczne.

W dniu 6 grudnia 2021 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych („wytyczne”) ⁽¹⁾.

Wytyczne te mają również znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego („EOG”).

Należy zapewnić jednolite stosowanie zasad EOG w zakresie pomocy państwa w całym EOG zgodnie z celem jednolitości określonym w art. 1 Porozumienia EOG.

Zgodnie z pkt II części „Ogólne” znajdującej się w załączniku XV do Porozumienia EOG Urząd przyjmuje, po konsultacji z Komisją Europejską, akty prawne odpowiadające tym, które przyjęła Komisja Europejska.

Wytyczne mogą odnosić się do niektórych instrumentów polityki Unii Europejskiej oraz niektórych aktów prawnych Unii Europejskiej, które nie zostały uwzględnione w Porozumieniu EOG. W celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów dotyczących pomocy państwa i równych warunków konkurencji w całym EOG przy ocenie zgodności pomocy z funkcjonowaniem Porozumienia EOG Urząd będzie zasadniczo stosował te same zasady co Komisja Europejska.

po konsultacji z Komisją Europejską,

po konsultacji z państwami EFTA,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Przepisy merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa zmienia się przez wprowadzenie zmienionych wytycznych dotyczących krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych. Wytyczne są załączone do niniejszej decyzji i stanowią jej integralną część.

⁽¹⁾ C(2021) 8705 final (Dz.U. C 497 z 10.12.2021, s. 5).

2. Wytyczne zastępują obowiązujące wytyczne dotyczące krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych⁽²⁾ ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2022 r.

Artykuł 2

Urząd stosuje wytyczne z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, między innymi następujących dostosowań:

- a) odniesienie do sformułowania „państwo członkowskie” lub „państwa członkowskie” Urząd odczytuje jako odniesienie do „państwa EFTA” lub „państw EFTA”⁽³⁾ lub, w stosownych przypadkach, do „państwa EOG” lub „państw EOG”;
- b) odniesienie do sformułowania „Komisja Europejska” Urząd odczytuje jako odniesienie do „Urzędu Nadzoru EFTA”;
- c) odniesienie do sformułowania „Traktat” lub „TFUE” Urząd odczytuje jako odniesienie do „Porozumienia EOG”;
- d) odniesienie do art. 49 TFUE lub części tego artykułu Urząd odczytuje jako odniesienie do art. 31 Porozumienia EOG i odpowiednich części tego artykułu;
- e) odniesienie do art. 63 TFUE lub części tego artykułu Urząd odczytuje jako odniesienie do art. 40 Porozumienia EOG i odpowiednich części tego artykułu;
- f) odniesienie do art. 107 TFUE lub sekcji tego artykułu Urząd odczytuje jako odniesienie do art. 61 Porozumienia EOG i odpowiednich części tego artykułu;
- g) odniesienie do art. 108 TFUE lub części tego artykułu Urząd odczytuje jako odniesienie do art. 1 części I protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale oraz odpowiednich części tego artykułu;
- h) odniesienie do rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589⁽⁴⁾ Urząd odczytuje jako odniesienie do części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale;
- i) odniesienie do rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004⁽⁵⁾ Urząd odczytuje jako odniesienie do decyzji Urzędu Nadzoru EFTA nr 195/04/COL;
- j) odniesienie do sformułowania „(nie)zgodny z rynkiem wewnętrznym” Urząd odczytuje jako „(nie)zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG”;
- k) odniesienie do sformułowania „w Unii (lub poza nią)” Urząd odczytuje jako „w obrębie (lub poza) EOG”;
- l) odniesienie do sformułowania „handel wewnątrzunijny” Urząd odczytuje jako odniesienie do „handlu w ramach EOG”;
- m) jeżeli w wytycznych określono, że będą one stosowane do „wszystkich sektorów działalności gospodarczej”, Urząd stosuje je do „wszystkich sektorów działalności gospodarczej lub części sektorów działalności gospodarczej objętych zakresem Porozumienia EOG”.
- n) odniesienie do zawiadomień lub wytycznych Komisji Urząd odczytuje jako odniesienie do odpowiednich wytycznych Urzędu.

⁽²⁾ Dz.U. L 343 z 19.12.2013, s. 54 oraz Suplement EOG nr 71 z 19.12.2013, s. 1, ponownie przyjęte decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 4/19/COL z dnia 6 lutego 2019 r. zmieniającą po raz sto czwarty zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa [2019/1008] (Dz.U. L 163 z 20.6.2019, s. 110), oraz Suplement EOG nr 48 z 20.6.2019, s. 1, zmieniony decyzją nr 30/20/COL z dnia 1 kwietnia 2020 r. zmieniającą, po raz sto szósty, zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa poprzez zastąpienie załącznika do Wytycznych dotyczących krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych [2020/982] (Dz.U. L 220 z 9.7.2020, s. 8), oraz Suplement EOG nr 46 z 9.7.2020, s. 1, decyzja nr 90/20/COL z dnia 15 lipca 2020 r. zmieniająca, po raz sto siódmy, zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa poprzez zmianę i przedłużenie niektórych wytycznych w sprawie pomocy państwa [2020/1576] (Dz.U. L 359 z 29.10.2020, s. 16), oraz Suplement EOG nr 68 z 29.10.2020, s. 4, oraz decyzja nr 12/21/COL z dnia 24 lutego 2021 r. zastępująca załącznik do Wytycznych dotyczących krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych [2021/1238] (Dz.U. L 271 z 29.7.2021, s. 1), oraz Suplement EOG nr 50 z 29.7.2021, s. 1.

⁽³⁾ Pojęcie „państwa EFTA” odnosi się do Islandii, Liechtensteinu i Norwegii.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1);

Artykuł 3

Urząd stosuje wykaz państw o ryzyku zbywalnym zawarty w załączniku do wytycznych z dodaniem Liechtensteinu.

Sporządzono w Brukseli dnia 16 grudnia 2021 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Bente ANGELL-HANSEN
Przewodnicząca
Odpowiedzialny członek Kolegium

Stefan BARRIGA
Członek Kolegium

Högni KRISTJÁNSSON
Członek Kolegium

Melpo-Menie JOSÉPHIDÈS
Zatwierdzająca jako dyrektor
ds. prawnych i wykonawczych

—

Komunikat Komisji w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych

1. Wprowadzenie

1. Subsydia eksportowe mogą mieć negatywny wpływ na konkurencję na rynku pomiędzy potencjalnie rywalizującymi dostawcami towarów i usług. Z tego powodu Komisja – jako strażnik konkurencji w ramach Traktatu – zawsze surowo potępiała pomoc eksportową w handlu wewnątrzunijnym, jak również w odniesieniu do wywozu poza Unię. Celem niniejszego komunikatu jest wyjaśnienie dokonanej przez Komisję oceny wsparcia ubezpieczenia kredytów eksportowych przez państwa członkowskie zgodnie z unijnymi zasadami pomocy państwa.
2. Komisja wykorzystała swoje uprawnienia do wydawania wytycznych dotyczących pomocy państwa w obszarze krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych. Celem było rozwiązanie kwestii rzeczywistych lub potencjalnych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym, nie tylko między eksporterami z różnych państw członkowskich (w trakcie wymiany handlowej wewnątrz Unii i poza nią), lecz również między ubezpieczycielami kredytów eksportowych działającymi w Unii. W 1997 r. Komisja określiła zasady dotyczące ingerencji państwa w komunikacie do państw członkowskich zgodnie z art. 93 ust. 1 Traktatu WE dotyczącym stosowania art. 92 i 93 Traktatu do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych („komunikat z 1997 r.”) ⁽¹⁾. Zasady określone w komunikacie z 1997 r. miały być stosowane przez okres 5 lat od dnia 1 stycznia 1998 r. Następnie komunikat z 1997 r. dostosowano, a okres jego stosowania przedłużono w 2001 r. ⁽²⁾, 2004 r. ⁽³⁾, 2005 r. ⁽⁴⁾ i 2010 r. ⁽⁵⁾ Określone w nim zasady były stosowane do dnia 31 grudnia 2012 r.
3. Z doświadczeń ze stosowania zasad określonych w komunikacie z 1997 r., w szczególności podczas kryzysu finansowego w latach 2009–2011, wynikało, że należy dokonać przeglądu strategii Komisji w tej dziedzinie. Komisja przyjęła zatem nowy komunikat do państw członkowskich w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych („komunikat z 2012 r.”) ⁽⁶⁾. Zasady określone w komunikacie z 2012 r. miały być zasadniczo stosowane od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. ⁽⁷⁾ Następnie kilkakrotnie dostosowano załącznik do tego komunikatu ⁽⁸⁾, a w 2018 r. ⁽⁹⁾ i w 2020 r. ⁽¹⁰⁾ przedłużono okres stosowania komunikatu. Obecnie ma on zastosowanie do dnia 31 grudnia 2021 r.
4. W 2019 r. Komisja rozpoczęła ocenę komunikatu z 2012 r. w ramach oceny adekwatności pakietu dotyczącego unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa, wytycznych dotyczących transportu kolejowego oraz krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych ⁽¹¹⁾. Wyniki oceny wykazały, że choć przyjęte przepisy zasadniczo dobrze spełniają swoją funkcję, należy wprowadzić w nich pewne niewielkie udoskonalenia, aby odzwierciedlić zmiany na rynku. W związku z tym niniejszy komunikat zawiera jedynie kilka dostosowań technicznych i zachowuje zasady określone w komunikacie z 2012 r.
5. Zasady określone w niniejszym komunikacie pomogą zapewnić, aby pomoc państwa nie zakłócała konkurencji między prywatnymi i publicznymi – lub wspieranymi ze środków publicznych – ubezpieczycielami kredytów eksportowych. Zasady te przyczynią się również do stworzenia równych warunków działania dla eksporterów.

⁽¹⁾ Dz.U. C 281 z 17.9.1997, s. 4.

⁽²⁾ Dz.U. C 217 z 2.8.2001, s. 2.

⁽³⁾ Dz.U. C 307 z 11.12.2004, s. 12.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 325 z 22.12.2005, s. 22.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 329 z 7.12.2010, s. 6.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 392 z 19.12.2012, s. 1.

⁽⁷⁾ Pkt 18 lit. a) i sekcja 5.2 komunikatu z 2012 r. miały być stosowane od daty jego przyjęcia.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 398 z 22.12.2012, s. 6; Dz.U. C 372 z 19.12.2013, s. 1; Dz.U. C 28 z 28.1.2015, s. 1; Dz.U. C 215 z 1.7.2015, s. 1; Dz.U. C 244 z 5.7.2016, s. 1; Dz.U. C 206 z 30.6.2017, s. 1; Dz.U. C 225 z 28.6.2018, s. 1; Dz.U. C 457 z 19.12.2018, s. 9; Dz.U. C 401 z 27.11.2019, s. 3; Dz.U. C 101I z 28.3.2020, s. 1; Dz.U. C 340I z 13.10.2020, s. 1; Dz.U. C 34 z 1.2.2021, s. 6.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 457 z 19.12.2018, s. 9.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 224 z 8.7.2020, s. 2.

⁽¹¹⁾ Dokument roboczy służb Komisji – ocena adekwatności pakietu z 2012 r. dotyczącego unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa, wytycznych dotyczących transportu kolejowego oraz krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych, 30.10.2020, SWD(2020) 257 final.

6. Niniejszy komunikat ma na celu udzielenie państwom członkowskim bardziej szczegółowych wskazówek dotyczących zasad, na których Komisja zamierza opierać swoją interpretację art. 107 i 108 Traktatu oraz ich zastosowania do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych. Powinien on sprawić, aby strategia Komisji w tej dziedzinie była jak najbardziej przejrzysta, oraz zapewnić przewidywalność i równe traktowanie. W tym celu określa on szereg warunków, które ubezpieczyciele państwowi muszą spełnić, jeżeli zamierzają wejść na rynek krótkoterminowych ubezpieczeń kredytów eksportowych w odniesieniu do ryzyka zbywalnego.
7. Ryzyko, które zasadniczo nie jest zbywalne, nie jest objęte zakresem stosowania niniejszego komunikatu.
8. W sekcji 2 przedstawiono zakres stosowania niniejszego komunikatu oraz określono użyte w nim definicje. W sekcji 3 poruszono kwestię zastosowania art. 107 ust. 1 Traktatu oraz ogólnego zakazu udzielania pomocy państwa w przypadku ubezpieczenia kredytów eksportowych na wypadek ryzyka zbywalnego. Natomiast w sekcji 4 przedstawiono kilka wyjątków od zakresu ryzyka zbywalnego oraz określono warunki, które powinny być spełnione, aby wsparcie państwa w przypadku ubezpieczenia na wypadek ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym można było uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym.

2. Zakres stosowania komunikatu i definicje

2.1. Zakres

9. Komisja będzie stosowała zasady określone w niniejszym komunikacie jedynie w odniesieniu do ubezpieczenia kredytów eksportowych o okresie ryzyka krótszym niż dwa lata. Wszelkie pozostałe finansowe instrumenty wsparcia eksportu są wykluczone z zakresu niniejszego komunikatu.

2.2. Definicje

10. Do celów niniejszego komunikatu stosuje się następujące definicje:

- 1) „ubezpieczenie kredytów eksportowych” oznacza produkt ubezpieczeniowy polegający na tym, że ubezpieczyciel oferuje ubezpieczenie od ryzyka handlowego lub politycznego związanego z zobowiązaniami płatniczymi w transakcji eksportowej, lub od obu tych rodzajów ryzyka;
- 2) „prywatny ubezpieczyciel kredytów” oznacza przedsiębiorstwo lub organizację, inne niż ubezpieczyciel państwowy, oferujące ubezpieczenie kredytów eksportowych;
- 3) „ubezpieczyciel państwowy” oznacza przedsiębiorstwo lub inną organizację oferujące ubezpieczenie kredytów eksportowych, przy wsparciu państwa członkowskiego lub działające w jego imieniu, lub państwo członkowskie oferujące ubezpieczenie kredytów eksportowych;
- 4) „ryzyko zbywalne” oznacza ryzyko polityczne lub handlowe, lub oba te rodzaje ryzyka, o maksymalnym okresie ryzyka krótszym niż dwa lata, odnoszące się do nabywców publicznych i niepublicznych w państwach umieszczonych w wykazie znajdującym się w załączniku; wszelkie pozostałe rodzaje ryzyka uznaje się do celów niniejszego komunikatu za niezbywalne;
- 5) „ryzyko handlowe” obejmuje w szczególności następujące rodzaje ryzyka:
 - a) arbitralne odrzucenie kontraktu przez nabywcę, to znaczy wszelkie arbitralne decyzje nabywcy niepublicznego co do przerwania lub rozwiązania kontraktu bez uzasadnionej przyczyny;
 - b) arbitralną odmowę przyjęcia przez nabywcę niepublicznego towarów objętych kontraktem bez uzasadnionej przyczyny;
 - c) niewypłacalność niepublicznego nabywcy i jego poręczyciela;
 - d) przedłużające się niewywiązywanie się z płatności, tzn. brak spłaty przez nabywcę niepublicznego i poręczyciela długu wynikającego z umowy;
- 6) „ryzyko polityczne” obejmuje w szczególności następujące rodzaje ryzyka:
 - a) ryzyko, że nabywca publiczny lub dane państwo nie dopuści do wykonania transakcji lub nie wypełni zobowiązań płatniczych w terminie;
 - b) ryzyko wykraczające poza kontrolę indywidualnego nabywcy lub nieobjęte odpowiedzialnością indywidualnego nabywcy;

- c) ryzyko, że dane państwo nie przekaże do państwa ubezpieczonego środków wpłaconych przez nabywcę posiadającego miejsce pobytu w tym pierwszym państwie;
 - d) ryzyko wystąpienia przypadków działania siły wyższej poza państwem ubezpieczyciela, które mogą także obejmować zdarzenia o charakterze wojennym, w takim zakresie, w jakim ich skutki nie są objęte innym ubezpieczeniem;
- 7) „okres ryzyka” oznacza okres wytwarzania plus okres kredytowania;
 - 8) „okres wytwarzania” oznacza okres między datą zamówienia a dostawą towarów lub świadczeniem usług;
 - 9) „okres kredytowania” oznacza okres wyznaczony nabywcy na uregulowanie płatności z tytułu dostarczonych towarów i usług w ramach transakcji kredytu eksportowego;
 - 10) „ubezpieczenie ryzyka pojedynczego” oznacza ubezpieczenie wszystkich transakcji sprzedaży na rzecz jednego nabywcy lub ubezpieczenie pojedynczego kontraktu zawartego z jednym nabywcą;
 - 11) „reasekuracja” oznacza ubezpieczenie zakupione przez ubezpieczyciela od innego ubezpieczyciela w celu zarządzania ryzykiem poprzez obniżenie własnego ryzyka;
 - 12) „koasekuracja” oznacza część procentową każdej ubezpieczonej szkody, której ubezpieczyciel nie obejmuje odszkodowaniem i której koszty ponosi inny ubezpieczyciel;
 - 13) „reasekuracja kwotowa” oznacza reasekurację, w ramach której ubezpieczyciel przekazuje reasekuratorowi, a reasekurator przyjmuje ustalony odsetek każdego ryzyka w ramach określonej kategorii działalności ubezpieczyciela;
 - 14) „ubezpieczenie uzupełniające” oznacza dodatkowe ubezpieczenie wykraczające poza limit kredytu ustanowiony przez innego ubezpieczyciela;
 - 15) „polisa ubezpieczenia całkowitych obrotów” oznacza polisę ubezpieczenia kredytu niebędącą ubezpieczeniem ryzyka pojedynczego; tj. polisę ubezpieczenia kredytu obejmującą wszystkie lub większość transakcji sprzedaży kredytów przez ubezpieczonego, jak również należności z tytułu sprzedaży wielu nabywcom.

3. Zastosowanie art. 107 ust. 1 Traktatu

3.1. Zasady ogólne

- 11. Art. 107 ust. 1 Traktatu stanowi, że wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- 12. Jeżeli ubezpieczyciele państwowi udzielają ubezpieczenia kredytów eksportowych, takie ubezpieczenie wiąże się z wykorzystaniem zasobów państwowych. Zaangażowanie państwa może przynieść ubezpieczycielom lub eksporterom wybiórczą korzyść i tym samym może zakłócić konkurencję lub zagrozić jej zakłóceniem oraz wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Zasady zawarte w sekcjach 3.2, 3.3 i 4 opracowano, by udzielić wskazówek co do tego, w jaki sposób dokonywana będzie ocena tych środków w kontekście przepisów dotyczących pomocy państwa.

3.2. Pomoc dla ubezpieczycieli

- 13. Jeżeli ubezpieczyciele państwowi odnoszą pewne korzyści w porównaniu z prywatnymi ubezpieczycielami kredytów, oznacza to możliwość wystąpienia pomocy państwa. Korzyści mogą przybierać różne formy i mogą na przykład obejmować:
 - a) gwarancje państwa dla pożyczek i strat;
 - b) zwolnienie z wymogu utworzenia odpowiednich rezerw i innych wymogów wynikających z wyłączenia działalności w zakresie ubezpieczenia kredytów eksportowych na rachunek państwa lub gwarantowanych przez państwo z zakresu stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE⁽¹²⁾;

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II) (Dz.U. L 335 z 17.12.2009, s. 1).

- c) ulgi lub zwolnienia z normalnie należnych podatków (takich jak podatki od spółek i podatki obciążające polisy ubezpieczeniowe);
- d) przyznanie pomocy lub dostarczanie kapitału przez państwo lub inne formy finansowania, które nie spełniają testu prywatnego inwestora;
- e) świadczenie przez państwo usług w naturze, takich jak zapewnienie dostępu do infrastruktury państwowej, obiektów lub poufnych informacji państwowych i możliwość korzystania z nich, na warunkach nieodpowiadających ich wartości rynkowej;
- f) reasekurację bezpośrednią przez państwo lub gwarancję bezpośredniej reasekuracji przez państwo na warunkach bardziej korzystnych niż warunki proponowane przez prywatny rynek reasekuracji, co prowadzi do obniżenia cen ochrony reasekuracyjnej lub do sztucznego stworzenia zdolności, która nie wystąpiłaby na rynku prywatnym.

3.3. Zakaz pomocy państwa dla kredytów eksportowych

- 14. Wymienione w pkt 13 korzyści dla ubezpieczycieli państwowych w odniesieniu do ryzyka zbywalnego mają wpływ na wewnątrzunijny handel usługami ubezpieczenia kredytów. Prowadzą one do różnic w ochronie ubezpieczeniowej na wypadek ryzyka zbywalnego, oferowanej w poszczególnych państwach członkowskich. To zjawisko zakłóca konkurencję między ubezpieczycielami w różnych państwach członkowskich i wywiera także skutki uboczne na wymianę handlową wewnątrz Unii, niezależnie od tego, czy jest to eksport wewnątrzunijny czy też eksport poza Unię⁽¹³⁾. Z tych powodów, jeżeli ubezpieczyciele państwowi odnoszą tego rodzaju korzyści w porównaniu z prywatnymi ubezpieczycielami kredytów, nie powinni mieć możliwości ubezpieczania ryzyka zbywalnego. Konieczne jest zatem określenie warunków, na jakich ubezpieczyciele państwowi mogą prowadzić działalność, aby zagwarantować, że nie będą korzystać z pomocy państwa.
- 15. Korzyści dla ubezpieczycieli państwowych są też czasami, przynajmniej częściowo, przenoszone na eksporterów. Takie korzyści mogą zakłócić konkurencję i wymianę handlową oraz stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu. Jeżeli jednak warunki świadczenia usług ubezpieczenia kredytów eksportowych w odniesieniu do ryzyka zbywalnego, określone w sekcji 4.3 niniejszego komunikatu, zostaną spełnione, Komisja uzna, że żadna nienależna korzyść nie została przeniesiona na eksporterów.

4. Warunki świadczenia usług ubezpieczenia kredytów eksportowych w odniesieniu do ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym

4.1. Zasady ogólne

- 16. Jak wspomniano w pkt 14, jeżeli ubezpieczyciele państwowi odnoszą jakiegokolwiek korzyści finansowe w porównaniu z prywatnymi ubezpieczycielami kredytów, jak opisano w pkt 13, nie wolno im ubezpieczać ryzyka zbywalnego. Jeżeli ubezpieczyciele państwowi lub ich jednostki zależne mają zamiar ubezpieczać ryzyko zbywalne, konieczne jest zagwarantowanie, że nie korzystają przy tym, bezpośrednio lub pośrednio, z pomocy państwa. W tym celu muszą oni posiadać pewną ilość własnych środków (margines wypłacalności, w tym fundusz gwarancyjny) oraz rezerwy techniczne (rezerwa na wyrównanie szkodowości) oraz muszą uzyskać wymagane zezwolenie zgodnie z dyrektywą 2009/138/WE. Muszą także prowadzić przynajmniej oddzielny rachunek dla celów administracyjnych oraz oddzielne rachunki dla ubezpieczenia ryzyka zbywalnego i ryzyka niezbywalnego przy wsparciu państwa lub w jego imieniu, aby wykazać, że nie otrzymują oni pomocy państwa na ubezpieczenie ryzyka zbywalnego. Rachunki dla działalności ubezpieczonej na własny rachunek ubezpieczyciela powinny być prowadzone zgodnie z dyrektywą Rady 91/674/WE⁽¹⁴⁾.
- 17. Państwa członkowskie udzielające ochrony reasekuracyjnej dla ubezpieczyciela kredytów eksportowych poprzez uczestnictwo lub zaangażowanie w umowy reasekuracyjne sektora prywatnego, pokrywające zarówno ryzyko zbywalne, jak i niezbywalne, będą musiały wykazać, że takie ustalenia nie obejmują pomocy państwa, jak określono w pkt 13 lit. f).
- 18. Ubezpieczyciele państwowi mogą oferować ubezpieczenie kredytów eksportowych od ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym po spełnieniu warunków określonych w sekcji 4 niniejszego komunikatu.

⁽¹³⁾ W swym wyroku w sprawie C-142/87 Królestwo Belgii przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich Trybunał orzekł, że nie tylko dopłaty do eksportu w obrębie Unii, ale również dopłaty do eksportu poza Unię mogą mieć wpływ na konkurencję i handel w obrębie Unii. Obydwa rodzaje działalności są ubezpieczane przez ubezpieczycieli kredytów eksportowych i dlatego też dopłaty do obydwu mogą mieć wpływ na konkurencję i handel wewnątrz Unii.

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa Rady 91/674/EWG z dnia 19 grudnia 1991 r. w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (Dz.U. L 374 z 31.12.1991, s. 7).

- 4.2. *Odstępstwa od zakresu ryzyka zbywalnego: ryzyko będące tymczasowo ryzykiem niezbywalnym*
19. Niezależnie od definicji ryzyka zbywalnego, pewne ryzyko handlowe lub polityczne, lub oba te rodzaje ryzyka, które ponoszą nabywcy prowadzący przedsiębiorstwo w państwach wymienionych w załączniku, uznaje się tymczasowo za niezbywalne w następujących przypadkach:
- a) jeżeli Komisja postanowi zgodnie z sekcją 5.2 tymczasowo usunąć jedno lub kilka państw z wykazu państw o ryzyku zbywalnym w załączniku, ponieważ zdolności prywatnego rynku ubezpieczeń w tych państwie lub państwach nie są wystarczające, aby pokryć wszelkie ekonomicznie uzasadnione ryzyko;
 - b) jeżeli Komisja, po otrzymaniu od państwa członkowskiego zawiadomienia, o którym mowa w sekcji 5.3 niniejszego komunikatu, postanowi, że ryzyko, które ponoszą małe i średnie przedsiębiorstwa, określone w zaleceniu Komisji 2003/361/WE⁽¹⁵⁾, których całkowite roczne obroty eksportowe nie przekraczają kwoty 2,5 mln EUR, jest tymczasowo niezbywalne dla eksporterów w państwie członkowskim, które przesłało zawiadomienie;
 - c) jeżeli Komisja, po otrzymaniu od państwa członkowskiego zawiadomienia, o którym mowa w sekcji 5.3 niniejszego komunikatu, postanowi, że ubezpieczenie ryzyka pojedynczego dotyczące okresu ryzyka trwającego co najmniej 181 dni, lecz nie dłużej niż dwa lata, jest tymczasowo niezbywalne dla eksporterów w państwie członkowskim, które przesłało zawiadomienie;
 - d) jeżeli Komisja, po otrzymaniu od państwa członkowskiego zawiadomienia, o którym mowa w sekcji 5.4 niniejszego komunikatu, postanowi, że z powodu zbyt niskiej podaży ubezpieczenia kredytu eksportowego, pewne rodzaje ryzyka są tymczasowo niezbywalne dla eksporterów w państwie członkowskim, które przesłało zawiadomienie.
20. Aby zminimalizować zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym, ryzyko tymczasowo uznane za niezbywalne zgodnie z pkt 19 może być pokryte przez ubezpieczycieli państwowych, pod warunkiem że spełnią oni warunki określone w sekcji 4.3.
- 4.3. *Warunki ubezpieczenia ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym*
- 4.3.1. *Jakość ubezpieczenia*
21. Jakość ubezpieczenia oferowanego przez ubezpieczycieli państwowych musi być zgodna z standardami rynkowymi. W szczególności, ubezpieczeniem może być objęte jedynie ryzyko uzasadnione ekonomicznie, tj. ryzyko, które jest do przyjęcia zgodnie z rzetelnymi zasadami ubezpieczania. Odsetek ubezpieczenia może wynieść maksymalnie 95 % w przypadku ryzyka handlowego i politycznego, a okres powstania szkody musi wynosić co najmniej 90 dni.
- 4.3.2. *Zasady ubezpieczania*
22. Przy ocenie ryzyka zawsze należy stosować rzetelne zasady dotyczące ubezpieczania. Ryzyko zawarcia transakcji o niesolidnych podstawach finansowych nie może zatem kwalifikować się do ubezpieczenia objętego systemem wsparcia publicznego. W odniesieniu do tych zasad kryteria akceptacji ryzyka muszą być jasne. Jeżeli relacje biznesowe już istnieją, eksporterzy muszą wykazać się pozytywnym doświadczeniem, jeżeli chodzi o transakcje handlowe lub płatności. Nabywcy muszą posiadać bezszkodowy przebieg ubezpieczenia, a prawdopodobieństwo niewywiązania się z płatności przez nabywców oraz ich wewnętrzne albo zewnętrzne ratingi finansowe muszą być możliwe do zaakceptowania.
- 4.3.3. *Ustalanie odpowiednich cen*
23. Ponoszenie ryzyka w przypadku umowy ubezpieczenia kredytu eksportowego musi być wynagradzane składką w odpowiedniej wysokości. Aby zminimalizować wypieranie prywatnych ubezpieczycieli kredytów z rynku, średnie składki w ramach systemów wspieranych przez państwo muszą być wyższe niż średnie składki pobierane przez prywatnych ubezpieczycieli za ubezpieczenie podobnego ryzyka. Taki wymóg zapewnia stopniowe likwidowanie interwencji państwowej, ponieważ pobieranie wyższej składki zagwarantuje, że eksporterzy powrócą do zawierania umów z prywatnymi ubezpieczycielami kredytów, jak tylko pozwolą na to warunki rynkowe, a ryzyko znowu stanie się ryzykiem zbywalnym.

⁽¹⁵⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

24. Ceny uznaje się za stosowne, jeżeli pobiera się minimalną roczną składkę z tytułu ponoszenia ryzyka („bezpieczną składkę”) ⁽¹⁶⁾ dla właściwej kategorii ryzyka nabywców ⁽¹⁷⁾, określonej w poniższej tabeli. Bezpieczna składka ma zastosowanie, chyba że państwa członkowskie przedstawią dowody, że takie składki są nieadekwatne do ryzyka w danym przypadku. W przypadku polisy ubezpieczenia całkowitych obrotów kategoria ryzyka musi odpowiadać średniemu ryzyku odnoszającemu się do nabywcy objętego polisą.

Kategoria ryzyka	Minimalna roczna składka z tytułu ponoszenia ryzyka ⁽¹⁾ (% ubezpieczonej sumy)
Doskonała ⁽²⁾	0,2–0,4
Dobra ⁽³⁾	0,41–0,9
Zadowalająca ⁽⁴⁾	0,91–2,3
Słaba ⁽⁵⁾	2,31–4,5

⁽¹⁾ Bezpieczną składkę dla umów ubezpieczenia o okresie ważności wynoszącym 30 dni można obliczyć poprzez podzielenie rocznej składki z tytułu ponoszenia ryzyka przez 12.

⁽²⁾ Doskonała kategoria ryzyka obejmuje ryzyko odpowiadające ratingom kredytowym przyznawanym przez agencję Standard & Poor na poziomie AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-.

⁽³⁾ Dobra kategoria ryzyka obejmuje ryzyko odpowiadające ratingom kredytowym przyznawanym przez agencję Standard & Poor na poziomie BBB+, BBB lub BBB-.

⁽⁴⁾ Zadowalająca kategoria ryzyka obejmuje ryzyko odpowiadające ratingom kredytowym przyznawanym przez agencję Standard & Poor na poziomie BB+, BB lub BB-.

⁽⁵⁾ Słaba kategoria ryzyka obejmuje ryzyko odpowiadające ratingom kredytowym przyznawanym przez agencję Standard & Poor na poziomie B+, B lub B-.

25. W przypadku koasekuracji, reasekuracji kwotowej oraz ubezpieczenia uzupełniającego ceny uznaje się za odpowiednie tylko wtedy, jeżeli pobierana składka jest co najmniej o 30 % wyższa niż składka w przypadku ubezpieczenia (pierwotnego) udzielonego przez prywatnego ubezpieczyciela kredytów.
26. Do składki z tytułu ponoszenia ryzyka dodaje się opłatę administracyjną, którą pobiera się niezależnie od warunków umowy, aby cenę można było uznać za adekwatną.

4.3.4. Przejrzystość i sprawozdawczość

27. Państwa członkowskie muszą opublikować na stronach internetowych ubezpieczycieli państwowych informacje na temat systemów stosowanych w przypadku ryzyka uznanego tymczasowo za niezbywalne zgodnie z pkt 19, wymieniając wszystkie warunki mające zastosowanie w danym przypadku.
28. Najpóźniej w dniu 31 lipca roku następującego po interwencji państwa, państwa członkowskie muszą przedłożyć Komisji roczne sprawozdania dotyczące ryzyka uznanego tymczasowo za niezbywalne zgodnie z pkt 19, które pokrywają ubezpieczyciele państwowi.
29. Sprawozdanie musi zawierać następujące informacje dla każdego systemu:
- całkowitą kwotę przyznanych limitów kredytowych;
 - obroty objęte ubezpieczeniem;
 - pobrane składki;
 - zgłoszone i wypłacone roszczenia odszkodowawcze;
 - kwoty odzyskane;
 - koszty administracyjne systemu.

⁽¹⁶⁾ Dla każdej właściwej kategorii ryzyka przedział bezpiecznych składek został ustalony na podstawie jednorocznych spreadów swapu ryzyka kredytowego (CDS) w oparciu o rating łączony, obejmujący ratingi trzech głównych agencji ratingowych (Standard & Poor's, Moody's i Fitch), za okres 2007–2011, przy założeniu, że średni współczynnik odzyskania szkód dla krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych wynosi 40 %. Następnie przedziały ustalono w taki sposób, aby stanowiły ciągłość w celu lepszego uwzględnienia faktu, że składki z tytułu ponoszenia ryzyka zmieniają się w czasie.

⁽¹⁷⁾ Kategorie ryzyka nabywców oparte są na ratingach kredytowych. Ratingi nie muszą pochodzić z konkretnych agencji ratingowych. Akceptowane są również krajowe systemy ratingowe lub systemy ratingowe stosowane przez banki. W przypadku firm nie posiadających ratingu publicznego można zastosować rating oparty na możliwych do zweryfikowania informacjach.

30. Informacje przedstawiane są w formacie arkusza kalkulacyjnego, który umożliwia przeszukiwanie danych, ich ekstrakcję, pobieranie i łatwe publikowanie w internecie, na przykład w formacie CSV lub XML. Państwa członkowskie muszą publikować sprawozdania na stronach internetowych ubezpieczycieli państwowych.

5. Przepisy proceduralne

5.1. Zasady ogólne

31. Ryzyko opisane w pkt 19 lit. a) może być objęte ubezpieczeniem przez ubezpieczycieli państwowych, na warunkach określonych w sekcji 4.3. W takich przypadkach nie jest konieczne powiadomianie Komisji.

32. Ryzyko opisane w pkt 19 lit. b), c) i d) może być objęte ubezpieczeniem przez ubezpieczycieli państwowych na warunkach określonych w sekcji 4.3 i po powiadomieniu o tym Komisji oraz uzyskaniu jej zgody.

33. Niewypełnienie jednego z warunków określonych w sekcji 4.3 nie oznacza automatycznie, że objęcie kredytu eksportowego ubezpieczeniem lub systemem ubezpieczeń jest zabronione. Jeżeli państwo członkowskie pragnie odstąpić od któregośkolwiek z warunków określonych w sekcji 4.3 lub jeżeli istnieją jakiegokolwiek wątpliwości co do tego, czy planowany system ubezpieczeń kredytów eksportowych spełnia warunki określone w niniejszym komunikacie, a w szczególności w sekcji 4, państwo członkowskie musi zgłosić ten system Komisji.

34. Analiza z punktu widzenia reguł dotyczących pomocy państwa nie przesądza o zgodności danego środka z innymi postanowieniami Traktatu.

5.2. Zmiana wykazu państw o ryzyku zbywalnym

35. Przy określaniu, czy niewystarczające zdolności sektora prywatnego uzasadniają tymczasowe usunięcie danego państwa z wykazu państw o ryzyku zbywalnym, o którym mowa w pkt 19 lit. a), Komisja weźmie pod uwagę poniższe czynniki, w następującej kolejności według stopnia ważności:

a) zmniejszenie zdolności sektora prywatnego w zakresie ubezpieczeń kredytów: w szczególności decyzja znaczącego ubezpieczyciela kredytów o nieobejmowaniu ubezpieczeniem ryzyka odnoszącego się do nabywców w danym państwie, znaczne zmniejszenie całkowitej kwoty ubezpieczonej lub znaczny spadek wskaźnika akceptowalności, odnoszące się do danego państwa i odnotowane w okresie sześciu miesięcy;

b) pogorszenie się ratingu sektora publicznego: w szczególności nagłe zmiany ratingu kredytowego w okresie sześciu miesięcy, np. wielokrotne obniżanie ratingu przez niezależne agencje ratingowe lub duży wzrost spreadów swapu ryzyka kredytowego;

c) pogorszenie się rezultatów sektora przedsiębiorstw: w szczególności nagły wzrost liczby przypadków niewypłacalności w danym państwie w okresie sześciu miesięcy.

36. Jeżeli zdolności rynku staną się niewystarczające, aby pokryć wszelkie ekonomicznie uzasadnione rodzaje ryzyka, Komisja może dokonać przeglądu wykazu państw o ryzyku zbywalnym zawartego w załączniku na pisemny wniosek co najmniej trzech państw członkowskich lub z własnej inicjatywy.

37. Jeżeli Komisja będzie zamierzała dokonać zmiany wykazu państw o ryzyku zbywalnym, przeprowadzi konsultacje z państwami członkowskimi, prywatnymi ubezpieczycielami kredytów oraz zainteresowanymi stronami i uzyska od nich stosowne informacje. Komisja zamieści na swojej stronie internetowej zawiadomienie o konsultacjach i rodzaju informacji, które zamierza zgromadzić. Czas trwania konsultacji nie będzie zazwyczaj dłuższy niż 20 dni roboczych. Jeżeli na podstawie zebranych informacji Komisja podejmie decyzję o zmianie w wykazie państw o ryzyku zbywalnym, ogłosi tę decyzję na swojej stronie internetowej.

38. Tymczasowe usunięcie państwa z wykazu państw o ryzyku zbywalnym będzie obowiązywało co do zasady przez okres co najmniej 12 miesięcy. Polisy ubezpieczeniowe, dotyczące państwa, które zostało tymczasowo usunięte z wykazu, i zawarte w tym czasie, mogą być ważne najwyżej przez 180 dni od dnia, w którym kończy się okres tymczasowego usunięcia z wykazu. Po zakończeniu tego okresu nie można zawierać nowych polis ubezpieczeniowych. Trzy miesiące przed zakończeniem okresu tymczasowego usunięcia z wykazu Komisja rozważy, czy przedłużyć okres usunięcia danego państwa z wykazu. Jeżeli Komisja stwierdzi, że zdolności rynku pozostają nadal niewystarczające, aby objąć ubezpieczeniem wszelkie ekonomicznie uzasadnione ryzyko, uwzględniając czynniki określone w pkt 35, może przedłużyć okres tymczasowego usunięcia danego państwa z wykazu zgodnie z pkt 37.

- 5.3. *Obowiązek zawiadomienia w przypadku ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym, o którym mowa w pkt 19 lit. b) i c)*
39. Dane dostępne obecnie Komisji wskazują na to, że istnieje luka na rynku, jeśli chodzi o ryzyko określone w pkt 19 lit. b) i c), i że w związku z tym omawiane ryzyko jest ryzykiem niezbywalnym. Należy jednak pamiętać o tym, że nie każde państwo członkowskie charakteryzuje się brakiem ochrony ubezpieczeniowej takiego ryzyka i że sytuacja może z czasem ulec zmianie, jako że sektor prywatny może zainteresować się tym segmentem rynkowym. Interwencja państwa powinna być dopuszczalna jedynie w odniesieniu do ryzyka, które w innym przypadku nie zostałoby objęte ubezpieczeniem na rynku.
40. Z tych powodów, jeżeli państwo członkowskie pragnie objąć ubezpieczeniem rodzaje ryzyka wyszczególnione w pkt 19 lit. b) lub c) niniejszego komunikatu, musi zawiadomić Komisję zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, i wykazać w tym zawiadomieniu, że skontaktowało się ze znaczącymi ubezpieczycielami kredytów i brokerami działającymi w tym państwie członkowskim⁽¹⁸⁾ i że dało im możliwość przedstawienia dowodów potwierdzających, że ubezpieczenie danego rodzaju ryzyka jest oferowane w tym państwie. Jeżeli ubezpieczyciele kredytów i brokerzy, w ciągu 30 dni od otrzymania wniosku państwa członkowskiego, nie przedstawiają państwu członkowskiemu lub Komisji informacji dotyczących warunków ubezpieczenia i ubezpieczonych kwot w odniesieniu do rodzaju ryzyka, który państwo członkowskie pragnie objąć ubezpieczeniem lub jeżeli przedstawione informacje nie wykażą, że ubezpieczenie danego ryzyka jest dostępne w tym państwie członkowskim, Komisja uzna takie ryzyko za ryzyko będące tymczasowo ryzykiem niezbywalnym.
- 5.4. *Obowiązek zawiadomienia w innych przypadkach*
41. Jeżeli chodzi o ryzyko określone w pkt 19 lit. d), dane państwo członkowskie musi w swoim zawiadomieniu Komisji na podstawie art. 108 ust. 3 Traktatu wykazać, że w tym konkretnym państwie członkowskim ubezpieczenie nie jest dostępne dla eksporterów z powodu szoku podażowego na prywatnym rynku ubezpieczeń, wynikającego w szczególności z wycofania się z tego państwa członkowskiego znaczącego ubezpieczyciela kredytów, obniżenia zdolności rynku lub ograniczonej oferty produktów w porównaniu z innymi państwami członkowskimi.

6. Wejście w życie i okres obowiązywania

42. Komisja będzie stosować zasady określone w niniejszym komunikacie od dnia 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem wykazu państw zawartego w załączniku, który będzie stosowany od dnia 1 kwietnia 2022 r. Do dnia 31 marca 2022 r. Komisja będzie uznawać wszelkie ryzyko handlowe i polityczne związane z wywozem do wszystkich krajów za ryzyko tymczasowo niezbywalne zgodnie z tymczasowym odstępstwem określonym w pkt 33 tymczasowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19⁽¹⁹⁾ oraz w pkt 62 komunikatu Komisji C(2021) 8442 w sprawie szóstej zmiany tymczasowych ram środków pomocy państwa. Komisja może w każdej chwili podjąć decyzję o zmianie niniejszego komunikatu, jeżeli jest to konieczne z przyczyn związanych z polityką konkurencji lub w celu uwzględnienia innych dziedzin unijnej polityki i zobowiązań międzynarodowych.

⁽¹⁸⁾ Ubezpieczyciele kredytów i brokerzy, z którymi się skontaktowano, powinni być reprezentatywni, jeżeli chodzi o oferowane produkty (na przykład powinni być wyspecjalizowani w oferowaniu ubezpieczenia ryzyka pojedynczego) oraz wielkość rynku, na którym działają (na przykład powinni posiadać łącznie co najmniej 50 % udziału w rynku).

⁽¹⁹⁾ Komunikat Komisji „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19”, C(2020) 1863 z 19.3.2020 (Dz.U. C 91 I z 20.3.2020, s. 1), zmieniony komunikatami Komisji C(2020) 2215 (Dz.U. C 112I z 4.4.2020, s. 1), C(2020) 3156 (Dz.U. C 164 z 13.5.2020, s. 3), C(2020) 4509 (Dz.U. C 218 z 2.7.2020, s. 3), C(2020) 7127 (Dz.U. C 340I z 13.10.2020, s. 1), C(2021) 564 (Dz.U. C 34 z 1.2.2021, s. 6) i C(2021) 8442 (Dz.U. C 473 z 24.11.2021, s. 1). W pkt 24–27 i 62 komunikatu Komisji C(2021) 8442 w sprawie szóstej zmiany tymczasowych ram środków pomocy państwa zawarto dalsze informacje na temat tymczasowego odstępstwa.

ZAŁĄCZNIK

Lista państw o ryzyku zbywalnym

Belgia	Cypr	Słowacja
Bułgaria	Łotwa	Finlandia
Czechy	Litwa	Szwecja
Dania	Luksemburg	Australia
Niemcy	Węgry	Kanada
Estonia	Malta	Islandia
Irlandia	Niderlandy	Japonia
Grecja	Austria	Nowa Zelandia
Hiszpania	Polska	Norwegia
Francja	Portugalia	Szwajcaria
Chorwacja	Rumunia	Zjednoczone Królestwo
Włochy	Słowenia	Stany Zjednoczone Ameryki